

Шукайце нас у падпольлі

Часопіс «ARCHE» спачатку папярэдзілі (Міністэрства інфармацыі), а пасля пачалі душыць. «Белкніга» загадала спыніць продаж усім меншым найважнейшым кнігарням, што прадаюць беларускамоўную літаратуру: «Кнігарні пісьменьніка», «Падпісным выданьням», «Ведам»... А апярэдзіла ўсіх у гэтым лакаўце наймудрэйшая «Акадэмкніга». Без тлумачэньня прычынаў дамовы на распаўсюд «ARCHE» разарвалі рэспубліканскі «Белсаюздрук» і «Менгарсаюздрук». Пакуль няма адпаведнага ліста зь «Белпошты» аб спыненні падпіскі на часопіс і выключэнні яго з падпіснага каталёгу, але найхутчэй і гэта нас не абміне. Ясна, чаму гэта ўсё, — праз адпаведны загад зверху, які надшоў, найхутчэй, з Адміністрацыі прэзідэнта. Ясна і за што: за нумар, прысьвечаны вынікам 10-гадовага прэзыдэнцтва Аляксандра Лукашэнкі. Пакараньне ўзорнае: кнігарням і шапікам забаронена прадаваць ня толькі гэты апошні нумар часопісу — яны вярнулі ўсе ранейшыя нумары. Калі «ARCHE» не разумее намёкаў — выгнаньня з Дому друку, папярэджаньняў Міністэрства інфармацыі пасля нумароў, дзе аналізаваліся «дзяржаўная ідэалёгія» і кадравая палітыка, — трэба правучыць яго *канкрэтна*.

Па часопісе нанесены жорсткі ўдар: 85 % асобнікаў часопісу прадавалася празь сеткі й крамы, якія цяпер сталі недаступнымі. Як выжыць у такой сытуацыі? Як даходзіць да спажыўца, як ня вырадзіцца ў адно з шматлікіх бяспечных для ўладаў выданьняў, што не прадаюцца нідзе за межамі ўласнай Рэдакцыі? І ці слушна зрабіла Рэдакцыя, выдаўшы Лукашэнкаўскі нумар «ARCHE», надрукаваўшы эсэ і артыкулы Валера Булгакава, Андрэя Казакевіча, Вольфа Рубінчыка, Славоя Жыжака, Валянціна Акудовіча, Сяргея Шыдлоўскага, Макса Шчура, Алеся Аркуша, Пётры Рудкоўскага, Міколы Пачкаева, Алены Гапавай і апытаньні палітыкаў і дзеячоў культуры? Мо лепш было легчы на падлогу і прыціхнуць, перачакаць, пераседзець гэтыя халодныя для беларускае культуры дзесяцігодзьдзі?

Перад здачай нумару ў друк Рэдакцыя «ARCHE» абмяркоўвала гэтыя пытаньні, разглядаючы варыянты «друкаваць — не друкаваць» і «надрукаваўшы, прадаваць адкрыта — не прадаваць». Вырашылі дзейнічаць у адпаведнасьці з прынцыпамі інтэлектуальнай сумленнасьці і культурнай нармальнасьці. Адмовіцца ад іх, пайсьці на ідэалёгічную самацэнзуру або гуляць

у хованкі было б прызнаць іхныя правілы гульні, далучыцца да палка тых, хто думае адно, гаворыць другое, а робіць трэцяе.

«ARCHE» засноўваўся як «іншы», непадобны да «Прыпяцяў» і «Сталасьцяў» часопіс, што закладаў новы лібэральны дыскурс. Прынцыпова непадкантрольны. Прынцыпова закрыты для палітканьютуры, прапаганды.

«ARCHE» стаў першым рэгулярным недзяржаўным беларускамоўным часопісам постсавецкага часу. Як такі, ён мае пэўныя абавязкі перад інтэлектуальнай гісторыяй.

Спыняць выданьне ня будзем да апошняга, мяняць прынцыпы ня будзем ніколі. Ня садзяць за тое, што пішам па-беларуску, дзякуй і за гэта.

Адказу на пытаньне, як цяпер даходзіць да чытача, мы да канца пакуль ня маем. Мы гатовыя прыяжджаць на сустрэчы з чытачамі ў любы куток Беларусі і прывозіць з сабою выданьні «ARCHE». Мы зьвяртаемся да інтэлектуалаў і актывістаў нацыянальнага руху: закладайце міні-сыстэмы распаўсюду незалежных выданьняў у кожнай вашай мясціне.

Калі часопіс «ARCHE» будзе забаронены, мы вынайдем іншыя формы культурнай працы з захаваньнем ранейшых інтэлектуальных прынцыпаў.

Шукайце нас у прыватных распаўсюднікаў.

05.11.2004

Андрэй Дынько